

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება №283/6

2003 წლის 12 ნოემბერი

ქ. თბილისი

ზოგიერთი ტიპის საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტის მოწყობის, აღჭურვისა და ექსპლუატაციის სანიტარიული ნორმების დამტკიცების შესახებ

ზოგიერთი ტიპის საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტის დაპროექტების, მშენებლობის, რეკონსტრუქციის, აღჭურვისა და ექსპლუატაციის სწორად წარმართვის უზრუნველსაყოფად, მომუშავეთა ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველსაყოფად და შრომისუნარიანობაზე საწარმოო გარემო ფაქტორების არახელსაყრელი ზემოქმედების პროფილაქტიკის მიზნით, „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 70-ე მუხლის შესაბამისად, ვადასტურებ და დამტკიცდეს თანდართული სანიტარიული წესები და ნორმები:

- ა) „ჰიგიენური მოთხოვნები ქიმიკატების საამქროებისადმი“;
- ბ) „ჰიგიენური მოთხოვნები საუნებისა და აბანოებისადმი“.

2. ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

ა. გამყრელიძე

ჰიგიენური მოთხოვნები ქიმიკატების საამქროებისადმი სანიტარიული წესები და ნორმები სანწიდან 2.1.2

მუხლი 1. გამოყენების სფერო

წინამდებარე სანიტარიული წესები შემუშავებულია „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს საფუძველზე და განსაზღვრავს მოთხოვნებს ქიმიკატების წარმოებისადმი. მათი დაცვა სავალდებულოა ქიმიკატების საწარმოსათვის მათი დაქვემდებარებისა და საკუთრების ფორმის მიუხედავად.

მუხლი 2. ტერმინები და განმარტებები

1. წინამდებარე ნორმატიულ დოკუმენტებში გამოყენებულია შემდეგი ტერმინები:

- ა) ქიმიური წმენდა – ფიზიკურ-ქიმიური პროცესების კომპლექსი, რომელიც უზრუნველყოფს ორგანიზმების გარემოში ნაწარმიდან ჭუჭყის მოშორებას.
- ბ) ნაწარმის დახარისხება – ნაწარმის დაყოფა ფერის, ასორტიმენტისა და გაჭუჭყიანების ხარისხის მიხედვით.
- გ) ლაქების ამოყვანა – ნაწარმის ლაქების ამოყვანა ქიმიური პრეპარატების მოქმედებით ლაქწარმის ნივთიერებებზე.
- დ) ნაწარმის გადაწმენდა – ორგანულ გამხსნელებში ნაწარმის გაჭუჭყიანებული ადგილების დამუშავება სპეციალური რეაგენტებით.
- ე) რესორბცია – ნაწარმის ბოჭკოვანი მასალის ზედაპირზე დაჭუჭყიანების მეორადი დალექვა ქიმიური პროცესში.
- ვ) გაჟღენთვა – ნაწარმის დამუშავება სპეციალური ნივთიერებებით განსაზღვრული თვისებების მისანიჭებლად.
- ზ) სველ-თბური (ორთქლით) დამუშავება – ნაწარმის დამუშავება უშუალოდ სპეციალური დანადგარებით ტენისა და წნევის გამოყენებით.
- თ) შეღებვის მდგრადობა – საფეიქრო მასალების თვისება, შეინარჩუნოს შეღებვა სხვადასხვა ფაქტორის ზემოქმედებში.
- ი) ლეიკომეტრიკა – ქსოვილის ნიმუშის ზედაპირიდან საინათლის არეკვლის კოეფიციენტის განსაზღვრის პარამეტრი.

მუხლი 3. ზოგადი დებულებები

1. წინამდებარე სანიტარიული წესები განსაზღვრავს ჰიგიენურ მოთხოვნებს ქიმიკატების საამქროების განთავსების, მოწყობის ექსპლუატაციის, მიკროკლიმატის ოპტიმალური პარამეტრებისა და გარემოზე და მომსახურების უზრუნველსაყოფად, ფუნქციონალური მდგომარეობაზე და შრომის უნარიანობაზე საწარმოო გარემო ფაქტორების არახელსაყრელი ზემოქმედების პროფილაქტიკისათვის.

2. აკრძალულია საწარმოო მოწყობილობების და გამწმენდი საშუალებების გამოყენება ადამიანის ჯანმრთელობის ჰიგიენური შეფასების გარეშე. ახალ საწარმოო მოწყობილობას და გამოსაყენებელ გამწმენდ საშუალებას უნდა გააჩნდეს დადგენილი წესით გაცემული ჰიგიენური დასკვნა.

3. წინამდებარე სანიტარიული წესებით დადგენილი მოთხოვნების დაცვის აუცილებლობაზე მითითებები, უნდა ჩართული იქნას ნორმატიულ-ტექნიკურ დოკუმენტაციაში, რომელიც შრომის უსაფრთხოების რეგლამენტს ექვემდებარება.

მუხლი 4. ჰიგიენური მოთხოვნები საწარმოო სათავსებისა და ტერიტორიისადმი

1. დაუშვებელია ქიმიკატების საამქროების განთავსება საცხოვრებელ შენობებში. საცხოვრებელი სახლების საი

დასაშვებია ქიმწმენდის მიმღები პუნქტების განლაგება, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გამორიცხული იქნება საცხოვრებელ ნაწილზე უარყოფითი ზეგავლენა.

2. აკრძალულია ტანსაცმლის ქიმწმენდის მიმღები პუნქტების და მოწყობილობების განთავსება მალ: რომლებიც კვების პროდუქტების რეალიზაციას ახდენენ.

3. ქიმწმენდის საწარმოს განთავსებისას უნდა იყოს დაცული სანიტარიული დაცვის ზონების დადგენილი მანძი: ა) ტანსაცმლის ქიმწმენდის ფაბრიკებისათვის – 100მ (დაუშვებელია მისი განლაგება საცხოვრებელი მიკრორა: ფარგლებში);

ბ) მინი ქიმწმენდისათვის, წარმადობით არაუმეტეს 24კგ/სთ – 50მ (დასაშვებია განლაგება საცხო: მიკრორაიონის საზღვრებში, საზოგადო ცენტრების ზონებში, ადმინისტრაციულ შენობებში და სასტუმროებში)

4. სათავსების მოცულობით-გეგმური და კონსტრუქციული გადაწყვეტა უნდა უზრუნველყოფდეს ტექნოლო: პროცესის ნაკადურობის ორგანიზაციის შესაძლებლობას, სამუშაოს მექანიზაციას დაკავშირებულს დ: ოპერაციებთან (მიღება, დახარისხება, ნაწარმისა და სახარჯო მასალების ტრანსპორტირება) და უნდა გამორი: ჭუჭყიანი და სუფთა ტანსაცმლის ნაკადების გადაკვეთას.

5. ტანსაცმლის ქიმწმენდის საამქროებში (ფაბრიკებში) ძირითადი ტექნოლოგიური ოპერაციების ორგანიზაცი: (სახარჯო მასალების დაწყოა, მიღება, ნაწარმის დახარისხება და პარტიების დაკომპლექტება, ლაქების ამო: გასუფთავება, ნაწარმის დამუშავება ორგანულ გამხსნელებში, გაჟღენთვა, სველი და თბური დამუშავება, ს: სარემონტო სამუშაოები, ხარისხის შემოწმება, დაკვეთის გაცემა და სხვ.) გათვალისწინებული უნდა იყოს სათავსები. ქიმწმენდის საწარმოო სათავსების ნაკრების შემადგენლობის ცვლილებები (ერთ სათავსოში რა: საწარმოო ქვედანაყოფის განთავსება) დასაშვებია იმ პირობით, თუ დაცული იქნება მოქმედი სანიტარიული წეს: ნორმების მოთხოვნები.

6. სათავსის ფართი და მოცულობა ერთ მომუშავეზე უნდა იყოს არანაკლებ 4,5მ² ფართობისა და არანაკლ: მოცულობისა. სპეციალიზირებული ქიმწმენდების სათავსების შემადგენლობა და ფართი, გაუვნებლობისათვი: ტანსაცმლის დეზინფექციისათვის, აგრეთვე ღებვის უბნებისათვის უნდა დადგინდეს პროექტის ტექნოლო: ნაწილითა და სანიტარიულ-ჰიგიენური წესებისა და ნორმების დაცვის გათვალისწინებით.

7. აღჭურვილობა ისე უნდა განლაგდეს, რომ თავისუფლად შეიძლებოდეს მანქანებისა და აპარატის მექანი: მიდგომა როგორც მომსახურებისათვის, ისე რემონტისათვის. მათ შორის მინიმალური მანძილი უნდა იყოს არ: 1მ-ისა.

8. ქიმიური რეაქტივები და ხსნარები უნდა ინახებოდეს ქარხანა-დამამზადებლის ტარაში. ტარა უნდ: ნიშანდებული და მჭიდროდ თავდახურული. სასაწყობო სათავსებში ქიმიურ ნივთიერებები და მასალებ: ინახებოდეს თაროებზე რათა უზრუნველყოფილი იქნეს მათთან მიდგომა, ასევე, მოსახერხებელი და უს: ტრანსპორტირება.

9. სათავსის კედლები, ჭერი, იატაკი, საწარმოო აღჭურვილობის ზედაპირი უნდა იყოს გლუვი და სწორი, ხვი: გარეშე, არასრიალა, გაწმენდისა და სველი დასუფთავებისათვის მოსახერხებელი, გააჩნდეს ანტისტატიკური თ: და ტექნოლოგიურ პროცესებში გამოყენებულ ქიმიურ ნივთიერებებს არ უნდა აკავებდეს.

10. საწარმოში უნდა იყოს პირველადი დახმარების აღმოსაჩენად აუცილებელი სამკურნალწამლო საშუალებებ:

11. საწარმოს ტერიტორია უნდა იყოს სუფთა, ხოლო მისასვლელი გზები მოასფალტებული. სა: საყოფაცხოვრებო ნარჩენების დროებითი დაგროვება უნდა წარმოებდეს სპეციალურად გამოყოფილ მოასფა: მოედანზე, ნაგვის შემგროვებელ კონტეინერებში.

12. ტანსაცმლის ქიმწმენდის საამქროები უნდა იყოს აღჭურვილი პანდუსებით ჭუჭყიანი და სუფთა სპეც. ტანს: დასატვირთად (გადმოსატვირთად) ავტოტრანსპორტიდან, ასევე მცირე მექანიზაციის საშუალებებით.

მუხლი 5. ჰიგიენური მოთხოვნები გათბობისა და ვენტილაციისადმი

1. ქიმწმენდის საწარმოო, დამხმარე და საყოფაცხოვრებო სათავსები უნდა აღიჭურვოს გათბობის, ვენტილაცი: კონდიციონერების სისტემებით, სამშენებლო ნორმებისა და წესების 2.0405-91 და წინამდებარე სანიტარიული მოთხოვნების შესაბამისად.

2. საწარმოო სათავსებში ჰაერმიმოცვლა უნდა წარმოებდეს გაანგარიშებით ისე, რომ გათვალისწინებული იყოს გამოყოფა აღჭურვილობებიდან, მზის რადიაციისაგან, განათების სისტემიდან, ტექნოლოგიური აღჭურვილ: (დანართი მე-3).

3. მტვერ და გაზგამომყოფი სათავსებისათვის, სათავსში გამოყოფილი საწარმოო მავნებლების რაოდენობა მ: უნდა იქნეს პროექტის ტექნოლოგიური ნაწილის მონაცემებით ან ტექნოლოგიური პროექტირების ნორმებით. და გაანგარიშება ანალოგიური საწარმოების სათანადო გამოკვლევები საფუძველზე ან ტექნოლოგიური აღჭურვილ: პასპორტში მითითებული სანიტარიულ-ჰიგიენური დახასიათებით.

4. ტექნოლოგიურ აღჭურვილობებს, მანქანებს, რომლებიც წარმოადგენენ მავნე ნივთიერებების გამომყოფ წ: უნდა ჰქონდეთ ადგილობრივი გამწოვი მოწყობილობების სისტემა.

5. სავენტილაციო მოწყობილობი უნდა განთავსდეს სავენტილაციო კამერებში.

6. ყველა სავენტილაციო სისტემისა და ვენტილაციური მოწყობილობების დაყენების ადგილები უნდ: მოსახერხებელი დათვალიერებისათვის, გასუფთავებისა და რემონტის ჩასატარებლად.

7. ყოველწლიურად უნდა მოხდეს სავენტილაციო დანადგარების დასუფთავების, მომსახურებისა და გ: გრაფიკის შედგენა და დამტკიცება.

8. საწარმოო სათავსების ფანჯრებში არსებული სავენტილაციო მოწყობილობისაგან დამოუკიდებლად, ბუ

განიავების მიზნით გათვალისწინებული უნდა იყოს გასაღები ფრამუგები ან სარკმელი. ფრამუგების და საგდულების გაღებისათვის უნდა იყოს იატაკიდან სამართავი მოსახერხებელი მოწყობილობები.

9. საწარმოებს უნდა გააჩნდეს ტექნიკური დოკუმენტაცია (პასპორტი) სავენტილაციო სისტემისათვის (დანად აღწერითა და ექსპლუატაციის ხერხების აღნიშვნით).

10. ტანსაცმლის ქიმწმენდის საწარმოებში გათვალისწინებული უნდა იყოს გამწოვი ვენტილაციის ავარიული სისტემა.

11. ლაქის ამომყვან უბანზე უნდა იყოს მოწყობილი საერთო ცვლადი შემწოვ-გამწოვი და ადგილობრივი ვენტილაცია მექანიკური ჩამრთველით. ადგილობრივი გამწოვი მოწყობილობა უნდა დამაგრდეს სამუშაო ადგილის გამაძლიერებელით, მექანიკური გამწმენდით, უშუალო ლაქამომყვანით ნაპრალოვანი ამომწოვის სახით მაგიდიდან და უშუალოდ ქვედა ზონიდან (პერფორირებული მაგიდის ტიპის). დაუშვებელია მუშაობის ჩამაძლიერებლების გამოყენებით (ხსნარის ჩამოსხმა, მომზადება, ჩაღობა, გადაწმენდა) ადგილობრივი დანადგარების გარეშე.

12. ტანსაცმლის გაუცხიმოვნების უბანზე თუ არსებობს მანქანები, რომელთაც არ გააჩნიათ ჩაშენებული ამომწონარჩენების მოსაშორებელი ავტომატური მოწყობილობები, აუცილებლად უნდა იყოს გათვალისწინებული მაღალი უკეპზე ადგილობრივი საშხაპე სასტემა და მათი ბლოკირება ლუკების გამღებ სასტემასთან. ადგილობრივი მოწყობილობა უნდა დაამაგრონ იატაკზე უშუალოდ ლუკის ქვეშ პერქლორეთილენის მოსაშორებლად. ადგილი გამწოვი სისტემები უნდა მოაწიონ ასევე მანქანების უკანა კედელზე, მათი მუშაობის პროცესში აგრეთ გასუფთავებისას, პერქლორეთილენის ორთქლის მოსაცილებლად.

13. მავნე ნივთიერების შემცველობა სამუშაო ზონის ჰაერში არ უნდა აღემატებოდეს ზდკ-ს და უსაფრთხოების საორიენტაციო დონეს (უხსდ) მოქმედი ნორმატიული მოთხოვნების შესაბამისად.

14. სამუშაო ადგილზე მიკროკლიმატური პირობები წელიწადის ცივ და თბილ პერიოდებში უნდა შეესაბამებოდეს „საწარმოო სათავსების მიკროკლიმატისადმი წაყენებული ჰიგიენური მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2002 წლის 17 სექტემბრის №256/ნ ბრძანებით და მოთხოვნებს.

15. ვენტილაციის შემწოვი სისტემების ჰაერმიმღები მოწყობილობა უნდა განლაგდეს უმცირესი დაბინძურების („სუფთა ზონა“).

მუხლი 6. ჰიგიენური მოთხოვნები წყალმომარაგებისა და კანალიზაციისადმი

- 1. ქიმწმენდის საამქროები ჩართული უნდა იყოს ცენტრალურ წყალგაყვანილობისა და კანალიზაციის სისტემასთან.
- 2. აკრძალულია ქალაქის საკანალიზაციო ქსელში ნივთიერებების ჩაშვება წინასწარი ნეიტრალიზაციის გარეშე.
- 3. ქიმწმენდის დროს გამოყენებული გამხსნელი, ასევე გამოყენებული ქიმიური ნივთიერებები (მათ შორის ლაქამომყვანები) შეგროვდეს ჰერმეტიკულად დახურულ ტარაში დადგენილი წესით უტილიზაციის მიზნით.

მუხლი 7. ჰიგიენური მოთხოვნები საწარმოო სათავსებისა და სამუშაო ადგილების განათებისადმი

- 1. საწარმოო სათავსებში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ბუნებრივი და ხელოვნური განათება. არსებულ ქიმწმენდებში, რომლებიც განლაგებულია სასტუმროებსა და საზოგადო-სავაჭრო ცენტრებში, უნდა ჩატარდეს პროფილაქტიკური ღონისძიებები, ბუნებრივი განათების ბიოლოგიური მოქმედების მოთხოვნების შესაბამისად (დანართი მე-4).
- 2. ტანსაცმლის ქიმწმენდის უბანზე განათებულობის მაჩვენებლები უნდა შეესაბამებოდეს დადგენილ მოთხოვნებს.
- 3. ცალკეულ საწარმოო სათავსში ხელოვნური განათების დონე უნდა შეესაბამებოდეს დანართი 1-ში მითითებულ მოთხოვნებს.
- 4. საერთო და ადგილობრივ სანათებში სინათლის წყაროს სახით აუცილებლად გათვალისწინებულ უნდა იქნეს აირგანმუხტვადი ლამპები.
- 5. ლაქამომყვან და ტანსაცმლის სუფთად დახარისხების უბანზე, მიმღებ და გამცემ პუნქტებში უნდა იქნას კომბინირებული განათების სისტემა. ფერთა განსხვავების გასაუმჯობესებლად.
- 6. გათვალისწინებული უნდა იყოს ეფექტური საშუალებები, რათა შეიძლებოდეს სანათთან მიღწევა, გასუფთავება და შეცვლა. ნათურების შეცვლისას ჩატარებული სამუშაოები უნდა ჩაიწეროს შესაბამის ჟურნალში.
- 7. სანათების გასუფთავება უნდა ხდებოდეს წელიწადში არანაკლებ ორჯერ.
- 8. ნაწარმის ქიმიური წმენდის სათავსებში გათვალისწინებული უნდა იყოს ავარიული განათების სისტემა.
- 9. საწარმოებში უნდა ხდებოდეს მწყობრიდან გამოსული ლუმინესცენტური ნათურების შეკრება და ლუმინესცენტური ნათურების უტილიზაცია უნდა ჩატარდეს სპეციალიზებული ორგანოების მიერ.

მუხლი 8. ჰიგიენური მოთხოვნები ხმაურისა და ვიბრაციისადმი

- 1. სამუშაო ადგილებზე ხმაურისა და ვიბრაციის დონის ნორმატიული მნიშვნელობა უნდა განისაზღვროს მომხმარებლის მიერ (თუ რა სახის სამუშაოს ეწევიან) მიხედვით და არ უნდა აღემატებოდეს საქართველოს ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2001 წლის 16 აგვისტოს №297/ნ ბრძანებით „ხარისხობრივი მდგომარეობის ნორმების დამტკიცების შესახებ“ დადგენილ მაჩვენებლებს.
- 2. ყველა მოწყობილობამ და კონსტრუქციამ, რომლებიც გამოიყენება საწარმოო და დამხმარე სათავსებში ხმაურისა და ვიბრაციის შემცირების მიზნით, არ უნდა დაარღვიოს სამუშაო ადგილების, გასავლების და გასასვლელების ჰაერის განათება.

მუხლი 9. ინსტრუმენტული კონტროლის ჩატარება და ორგანიზაცია

1. სამუშაოს მიმცემმა სამუშაო ადგილზე უნდა ჩაატაროს მავნე საწარმოო ფაქტორების პარამეტრების ლაბორატორიული კონტროლი.
2. სამუშაო ზონის ჰაერში მავნე ნივთიერებების შემცველობაზე კონტროლის პერიოდულობა უნდა დადგინდეს ნივთიერებების საშიშროების კლასთან დამოკიდებულებით და უნდა შეადგენდეს:
  - ა) საშიშროების I კლასის მქონე ნივთიერებისათვის არაუმეტეს 10 დღეში ერთხელ;
  - ბ) საშიშროების II კლასის მქონე ნივთიერებისათვის არანაკლებ თვეში ერთხელ;
  - გ) საშიშროების III და IV კლასის მქონე ნივთიერებებისათვის არანაკლებ კვარტალში ერთხელ.
3. კონკრეტული შრომის პირობებისა და საჰაერო არის მდგომარეობის დამოკიდებულებით კონტროლი პერიოდულობა შეიძლება იყოს შეცვლილი სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით.
4. საწარმოში ფიზიკური ფაქტორების პარამეტრების (ხმაური, ვიბრაცია, სამუშაო ადგილის განათება, გახურება, ჰაერის ტემპერატურა, ინფრაწითელი გამოსხივება) პერიოდული კონტროლი უნდა ჩატარდეს არ წელიწადში ერთხელ.
5. სამუშაო ადგილებზე მიკროკლიმატის პირობების პარამეტრების პერიოდული კონტროლი უნდა ჩატარდეს წელიწადში 2-ჯერ (წლის ცივ და თბილ პერიოდებში). შრომის კონკრეტული პირობების და პარამეტრების მნიშვნელობისაგან დამოკიდებულებით, კონტროლის პერიოდულობის შეცვლა დასაშვებია მხოლოდ სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის სამსახურებთან შეთანხმებით.
6. ლაბორატორიულ-ინსტრუმენტალური კონტროლის ჩასატარებლად გამოყენებულ უნდა იქნეს ინსტრუმენტული დოკუმენტები..
7. ტანსაცმლის ქიმიკატის საწარმოების ექსპლუატაციაში მიღება უნდა მოხდეს კონტროლის ლაბორატორიული მეთოდების აუცილებელი გამოყენებით.

მუხლი 10. მოთხოვნები ქიმიურად გაწმენდილი ნაწარმის კონტროლისადმი

1. დაუშვებელია სკოლამდელი ასაკის ბავშვების ტანსაცმლისა და რბილი სათამაშოების ორგანული გამხსნელ სპეციალური ქიმიური პრეპარატებით დამუშავება.
2. ქიმიური პრეპარატები: გამხსნელები, გამაძლიერებლები, ლაქგამომყვანები, ანტისტატიკური და სხვა საშუალებები გამოიყენება ქიმიური წმენდისას, მათ შორის, სპეციალურად ბავშვთა ტანსაცმლის დასამუშავებლად რეგისტრირებული უნდა იყოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
3. ქიმიური წმენდის შემდეგ ნაწარმს არ უნდა ჰქონდეს ლაქები, გამხსნელებისა და ლაქგამომყვანი პრეპარატების ბოჭკოები, ბუმბული, მტვერი.
4. დაუშვებელია ქიმიურად გაწმენდილი და გაუწმენდავი ნაწარმის ერთად შენახვა.
5. ქიმიური წმენდის შემდეგ ნაწარმი უნდა ინახებოდეს სპეციალურად მოწყობილ სათავსებში, რათა უზრუნველყოფენ ნაწარმის დაცვას;
6. სამკერვალო და ბეწვის ნაწარმის ფორმისა და კონსტრუქციის შესანარჩუნებლად, ნაწარმი უნდა ინახებოდეს საკიდებზე.
7. ტრიკოტაჟისა და საფეიქრო-საგალანტერიო სხვა ნაწარმი, ხალიჩებისა და ფრთა-ბუმბულის ნაწარმი და სათამაშოები უნდა ინახებოდეს პერფორირებულ თაროებზე.
8. მომხმარებელზე გაცემისას ნაწარმი უნდა შეიფუთოს.
9. სუფთა ტანსაცმლის შესანახი ზონა უნდა იყოს აღჭურვილი საერთო მიმოცვლის შემწოვ-გამწოვი ვენტორატორული აღმძრავით, შეწოვილი ჰაერის მიწოდებით ზემოდან და ჰაერის გასვლით ქვედა ზონიდან უზრუნველყოფს ტანსაცმლის განთავსებას. დასაშვებია ჰაერცვლის აღწერილი პროცესი არ იქნას გათვალისწინებულ შემთხვევაში, თუ გაწმენდი ნივთიერებების შედგენილობა ტანსაცმლის შიდა არეში ქიმიკატის შემდეგ არ აღემატება საშუალო დღე-ღამურ ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციას დასახლებული ადგილების ჰაერში, რაც დამოწმებულია იყოს საწარმოო ლაბორატორიის კონტროლით.
10. ქიმიური წმენდის შემდეგ ნაწარმში მავნე ნივთიერებების ნარჩენების კონტროლი უნდა ჩატარდეს ჰაერის აღებით ტანსაცმლის ქვეშ არსებული სივრციდან, სუფთა სათავსში (ან ტანსაცმლის მიმდებ-გამცემ სპეციალურ ჰაერში დამაბინძურებელი ნივთიერებების განსაზღვრისათვის არსებული მოქმედი მეთოდის შესაბამისად).
11. ტანსაცმლის შიგა სივრცეში ტეტრა-ტრიქლორ-ეთილენის ნარჩენი რაოდენობის შედგენის ნორმირება განხორციელდეს ატმოსფერული ჰაერისათვის დადგენილი ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციების მიხედვით.

მუხლი 11. მოთხოვნები სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფისადმი

1. მომუშავეები უზრუნველყოფილნი უნდა იყვნენ სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო სათავსებით.
2. ადმინისტრაციულ-საყოფაცხოვრებო სათავსები ყოველდღე უნდა დალაგდეს სველი წესით და სადღეისო საშუალებების გამოყენებით.
3. სამუშაოს მომცემი ვალდებულია უზრუნველყოს მომუშავენი აუცილებელი და ეფექტური ინდივიდუალური საშუალებებით, მათ შორის ხელის კანის დამცავი კრემით, საწარმოო ფაქტორების არასასურველი ზემოქმედების სპეციალური დამცავი - ტიპური დარგობრივი ნორმების შესაბამისად, ასევე პირადი ჰიგიენის ინდივიდუალური საშუალებების (ტუალეტის საპონი, პირსახოცი) საკმარის რაოდენობით.
4. საწარმოო და სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო სათავსებში უნდა იყოს გათვალისწინებული სასაუფთავებელი ინვენტარის შესანახად. სათავსების დასალაგებლად უნდა გამოიყენებოდეს მცირე მექანიკური საშუალებები.

მუხლი 12. სამედიცინო შემოწმება

1. სამსახურის დაწყებისას მომუშავეებმა უნდა გაიარონ წინასწარი და პერიოდული სამედიცინო დათვაკ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით.

2. ქალები ორსულობის დადგენის დროიდან და ბავშვის ძუძუთი კვების პერიოდში არ დაიშვებიან ქიმ ნებისმიერი სახის სამუშაოზე.

დ.

საწარმოო სათავსების ხელოვნური განათების დონეები

დასახელება	მხედველობითი სამუშაო თანრიგი და ქვეთანრიგი	კომბინირებული განათება ლუქსი	საერთო განათება ლუქსი
აცმლის მიღება, არისხება და მარკირება	4/ზ	500	200
ქირთვა და ამოტვირთვა	4/ზ	---	200
ას ამოყვანა	3/ზ	1000	300
ას მოცილების მაგიდა	3/ზ	1000	300
რმის (მანეკენები, საუთაო ი) სველ-თბური უშვება	4/ა	---	300
ასხის შემოწმება	3/ზ	1000	300
აცმლის დაკომპლექტება	4/ზ	---	200
აცმლის გაცემა	4/ზ	500	200

დ.

მაგნე ნივთიერებების ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაცია (ზდკ) სამუშაო ზონის ჰაერსა და ატმოსფეროში

ნივთიერების სახელება	სამუშაო ზონის ჰაერი			ატმოსფერული ჰაერი	
	ზდკ მგ/მ3	უპირატესი აგრეგატული მდგომარეობა	საშიშროების კლასი	ზდკ მგ/მ3	საშიშროების კლასი
რაქლორენი	10	ლ	3	0,5/0,06	2
an 2-OH	200	ლ	4	0,35/-	4
ლოჰექსანი	10	ლ	3	0,04/-	3
an 2- OЛ	10	ლ	3	0,6/-	3
აილკარბი-ნოლი	5	ლ	3	0,16-	3
ნ 1,2-დიოლი	5	ლ+ა	3	1,0(უზსდ)	
ჰ-სპირიტი	300	ლ	4	1,0(უზსდ)	
- ტრიფტორ-1.22-ქლორეთანი	5000	ლ	4	8,0(უზსდ)	

ერთი და/ან აირები
ეროზოლი
- აეროზოლისა და ერთი ნარევი
დ - უსაფრთხო ზემოქმედების საორიენტაციო დონე.

დ.

ტემპერატურული პირობები და პრინციპები ჰაერცვლის განსახორციელებლად სხვადასხვა საამქროები

თავის სახელება	T ⁰ ცივ და გარდამავალ პერიოდებში	ჰაერცვლის ჯერადობა შეწოვა/გაწოვა	ჰაერცვლის განხორციელების პრინციპი	შენიშვნა
იმწმენდის ქანებში წარმის მუშავეების უბანი	16	ანგარიშებით მაგრამ არა- ნაკლები 13/15	75% ჰაერის გაწოვა ქვედა ზონიდან, უშუალო სიახლოვეს ქიმწმენდის მანქანიდან, 25%-ზედა ზონიდან მანქანების თავზე. შეწოვა ხორციელდება ჰაერის დინების მიმართვით სამუშაო ზონაში	ჰაერგამანაწილებლების გამოთვლა წარმოებს ჰაერ-მომრავლის უზრუნველყოფის პირობით არა უმეტეს 0,5მ/წმ

ყლიან ხსნა- ბში დამუშავების ანი სამღებრო ყოფილება	15	“-----“ 10/13	გაწოვა ადგილობრივი გამწოვებით და ზედა ზონიდან შეწოვა ჰაერის დინების მიმართვით სა- მუშაო ზონაში	“-----“
აშრობი ყოფილება	15	“-----“ 6/5	ტექნოლოგიური გაწოვა საშრობიდან და ზედა ზონიდან. შეწოვა ჰაერის დინების მიმარ-თულებით სამუშაო ზონაში	“-----“
აუთაო ყოფილება	15	“-----“ 6/5	საერთო-მიმოცვლის ვენტი- ლაცია ამ მოწყობი-ლობების ზედა ზონიდან ჰაერცვლის გამოთვლა მოწყობილობებიდან სითბოსა და ტენის სრული შთანთქმით შეწოვა სამუშაო ზონაში	“-----“
ხანსაცმლის რემონტო ყოფილება	16	ანგარიშით	მოდინება და გაწოვა ზედა ზონაში	“-----“
ირველადი ხარისხების ჰუმენდის აპედიციის ყოფილება	16	ანგარიშით	“-----“	“-----“
უფთად ხარისხების ყოფილება	16	“-----“ 4/5	გაწოვა: 750-ის ქვედა ზონიდან ნივთებთან უშუალო სიახლოვეში და 25% ზედა ზონიდან	სიჩქარე არა უმეტეს 0,5მ/წმ

და

ღონისძიებები ბუნებრივი განათების ბიოლოგიური მოქმედების უკმარისობის პროფილაქტიკისათ

1. ხანგრძლივი მოქმედების ულტრაიისფერი დამსხივებელი დანადგარების (გამანათებელ მოწყობილ შეთავსებული) ან მოკლედროით მოქმედების დამსხივებელი დანადგარების (ფოტარია) გამოყენება შეთანხმებულ იქნეს სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის სამსახურთან და უნდა განთავსდეს მოქმედი სანიტ. წესებისა და ნორმების შესაბამისად.
2. გამოყენებულ უნდა იქნეს ისეთი სინათლის აირგანმუხტვადი წყარო, რომლის სპექტრალური შემადგ. მიახლოებული იქნება ბუნებრივი განათების სპექტრთან.
3. გამოყენებული უნდა იქნეს სპეციალური არქიტექტურული ხერხები ბუნებრივი განათების იმიტირებ (ვიტრაჟები, ცრუ ფანჯრები და სხვ).
4. არასაკმარისი ბუნებრივი განათების სათავსებში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შეთავსებული განათება, რ არასაკმარისი ბუნებრივი განათების ნორმებს ემატება ხელოვნური (ე.ი ხელოვნური განათება ფუნქციონირებ პერიოდში).
5. სათავსების ან ადგილების ბუნებრივი განათებით ორგანიზების შეუძლებლობის დროს, საერთო ხანგრძლივობიდან სამუშაო დროს უნდა შემცირდეს 50%-ით და მომუშავეს უნდა დაევალოს სხვა სამუშაოს შეს ბუნებრივად განათებულ სათავსში.

ჰიგიენური მოთხოვნები საუნებისა და აბანოებისადმი

სანიტარიული წესები და ნორმები

სანწდან 2.1.2.002-03

მუხლი 1. გამოყენების სფერო

1. წინამდებარე სანიტარიული წესები და ნორმები შემუშავებულია საქართველოს კანონის „ჯანმრთელობის შესახებ“ საფუძველზე.

2. წინამდებარე სანიტარიული წესებისა და ნორმების მოთხოვნათა დაცვაზე კონტროლს ახორციელებს სახე სანიტარიული ზედამხედველობის სამსახური.

მუხლი 2. ზოგადი დებულებები

1. აბანოსა და საუნას მოწყობა, აღჭურვა და ექსპლუატაცია მათი საკუთრების ფორმისადმი დაქვემდებარებული უნდა აკმაყოფილებდეს წინამდებარე სანიტარიული წესებისა და ნორმების მოთხოვნებს.

2. აბანოებისა და საუნების განთავსების, აგრეთვე მოწყობისა და აღჭურვის მოთხოვნები უნდა შეესაბამებოდეს ევროპულ სტანდარტებში 11-80-75მ – „პროექტირების ნორმები; მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების დაწესებულებები“ 2.08.02.89მ „საზოგადოებრივი შენობები და აღჭურვილობები“ მოცემულ მოთხოვნებს.

მუხლი 3. ჰიგიენური მოთხოვნები აბანოებისა და საუნების განთავსებისადმი

1. ძირითადად არსებობს შემდეგი ტიპის აბანოები:

ა) რუსული ტიპის, გასასაპნითა და დასაბანი საშხაპით და საორთქლით;

ბ) კომბინირებული ტიპის, საშხაპებითა და საორთქლით;

გ) აბანოები, რომლებიც შედგება მხოლოდ ინდივიდუალური ნომრებისგან;

დ) საუნა – მშრალი, ცხელი ჰაერით, რომლისთვისაც დამახასიათებელია მაღალი ტემპერატურის მსპეციალური გაყვანილობით და, შესაბამისად, ჰაერის მშრალად გათბობა.

2. 50 და მეტ- ადგილიან აბანოებს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს ქალებისა და მამაკაცების ცალ-ცალკე განყოფილება უფრო ნაკლები წარმადობის აბანოებში შეიძლება დაპროექტების დროს არ იქნეს გათვალისწინებული ცალ განყოფილებები.

3. ქალთა განყოფილებაში სასურველია გათვალისწინებულ იქნეს მთელი ფართობის 10%-ით მეტი ბავშვებისთვის.

მუხლი 4. ჰიგიენური მოთხოვნები აბანოებისა და საუნების დაგეგმარებისადმი და დამხმარე სათავსებისადმი

1. აბანოები უნდა განთავსდეს ცალკე, სპეციალურად აშენებულ შენობებში.

2. აბანოების ძირითადი სტრუქტურული და ფუნქციონალური ერთეულია განყოფილება, რომელიც შედგება ერთმანეთთან დაკავშირებული სათავსისგან – მოსაცდელ-მოსასვენებელი, გასახდელი, გასასაპნ-დასაბანი საორთქლო.

3. ტევადობა ანუ ადგილების რაოდენობა უნდა შეესაბამებოდეს გასახდელში ადგილების რაოდენობას.

4. უმნიშვნელოვანესი ჰიგიენური მოთხოვნაა აბანოთი მოსარგებლეთა ახლო კონტაქტის თავიდან აცილება, რისთვისაც სათავსისთვის თითოეულ მობანავეზე დადგენილია ფართობის მინიმალური ნორმები (m^2) (ცხრილი 1).

5. დასაჯდომი ადგილების ზომები გასახდელში უნდა იყოს 0,9მ სიგრძისა და 0,5მ სიგანის, გასასაპნ-დასაბანი სიგრძისა და 0,5მ სიგანის: ინვალიდებისთვის – 0,5/1,8მ. გასასვლელების სიგანე გასახდელში უნდა იყოს 1,5მ (ინვალიდებისთვის) და 1,2მ (გასასვლელი ადგილებს შორის), ხოლო გასასაპნ-დასაბანში კი – 2,0მ (მთავარი გასასვლელი) და 1,2მ (გასასვლელი ადგილებს შორის).

6. აბანოს შიდა დაგეგმარება უნდა უზრუნველყოფდეს მოსარგებლეთა გადაადგილებას შემდეგი თანმიმდევრულად: შესასვლელი, ვესტიბიული, სალარო, გარდერობი, მოსაცდელ-დასასვენებელი, გასახდელი, გასასაპნ-დასაბანი (საშხაპე), საორთქლე.

7. შესასვლელი მამაკაცებისა და ქალების განყოფილებებში 100 და მეტ ადგილიან აბანოებში უნდა იყოს ცალკე შესასვლელი.

8. აბანოებში სასურველია არსებობდეს საპარიკმახეროები (მამაკაცის, ქალის) მოწყობილი მოქმედი ჰიგიენური მოთხოვნების მიხედვით (მანიკურისა და პედიკურის მომსახურება).

9. საპარიკმახეროში შესასვლელი უნდა იყოს მოსაცდელ-მოსასვენებელი სათავსიდან.

10. თუ აბანოს აქვს საბავშვო განყოფილება, ის უმჯობესია განთავსდეს I სართულზე, არა უმეტეს 30 ადგილით.

11. თითო საბავშვო ადგილზე სათავსის ფართობი უნდა გაანგარიშდეს შემდეგნაირად: გარდერობ-მოსაცდელ-დასასვენებელი – $3,0m^2$, გასასაპნ-დასაბანი – $3,5m^2$, საჭყუმპალაო აუზი – $1,0m^2$ (დასაშვებია $10m^2$ ფართობისა სიღრმის), საბავშვო ოთახი – $1,0m^2$, დასაჯდომი სკამის სიგრძე – 1,5მ.

12. აბანოს უნდა ჰქონდეს დამხმარე სათავსები პერსონალისა და საწყობისთვის.

13. აბანოს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს საწყობი თეთრეულისთვის, სარეცხი და სადეზინფექციო საშუალებების დასალაგებელი ინვენტარისთვის.

14. აბანოს ადმინისტრაციული ნაწილის ფართობი უნდა გაანგარიშდეს $3,5m^2$ ერთ მომუშავეზე, მაგრამ უნდა არანაკლებ $6m^2$.

15. მომსახურე პერსონალისთვის ფართობი უნდა იყოს – სულზე $0,8-1m^2$ ცვლაში, მაგრამ არანაკლებ $4m^2$, მოსახლეობის პირადი ნივთების შესანახი შეიძლება განთავსდეს გასახდელში.

16. სასურველია აბანოს ვესტიბიულში არსებობდეს ექიმის კაბინეტი, საყოფაცხოვრებო მომსახურების სახე (საუთაო, ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის შესაკეთებელი), აგრეთვე ჯიხურები, სადაც გაიყიდება სატუალეტო მოხმარება (სუნამოები, პირსახოცები, ღრუბლები, საპნები და სხვა), გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ფართობი სასაუზმისთვის.

მუხლი 5. ჰიგიენური მოთხოვნები აბანოებისა და საუნების სანიტარიულ-ტექნიკური აღჭურვილობისადმი

1. აბანოს შენობაში არ დაიშვება დეკორატიული გაფორმებები, კარნიზები, ჩაღრმავებული და გამოწეული ადგილები.
2. აბანოს მთელ შენობაში უნდა იყოს ბუნებრივი განათება (განათების კოეფიციენტი არანაკლებ 1/10). ფანჯრები იყოს გაუმჭირვალე, ჰორიზონტალური ტიპის და განთავსებული 1,5-2მ-ის სიმაღლეზე. მოსაცდელ, გასასაპნ-სამასაჟო და საშხაპე სათავსებში დაიშვება მეორადი განათება. საორთქლე, დახურული აბაზანებისა და საშხაპე კაბინების სათავსებში შეიძლება არ იქნეს გათვალისწინებული ბუნებრივი განათება. სათავსების ჭერის სიმაღლე უნდა მერყეობდეს 3-3,5მ-ის ფარგლებში, აბანოს წარმადობასთან დამოკიდებულებით. შენობის შიდა ატმოსფერული და ავეჯით მოწყობა უნდა იყოს განპირობებული დანიშნულების მიხედვით.
3. ვესტიბიულში ჰაერის ტემპერატურა უნდა იყოს +18⁰C. იგი დაცულ უნდა იქნეს კარების გაღებისას ცივი ჰაერის შემოსვლისგან (ცხრილი 1).
4. მოსაცდელ-დასასვენებელი ოთახები უნდა მოეწყოს მყუდროდ და მოხერხებულად, განცალკევებული სივრცეები და საერთო სკამები არ დაიშვება.
5. გასახდელელები უნდა აღჭურვოს სკამებით, რომლებიც უკეთესი განათების მიზნით ფანჯრების დიქტიონს უზრუნველყოფენ. სკამები ძირითადად ხისგან მზადდება. დასაშვებია ნახევრად რბილი მუდერმატინგადაკრული დივნები.
6. უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სუფთა თეთრეულის, ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის განცალკევებულად მოწყობა მოეწყოს ტანსაცმლის შესანახი კარაიდებიც, თუმცა ღია წესით ტანსაცმლის შენახვა უფრო ჰიგიენური კარადას შეიძლება ჰქონდეს ცალ-ცალკე განყოფილებები სუფთა და ნახშირი ტანსაცმლისთვის.
7. გასახდელეებში უნდა მოეწყოს პირსაბანები და ფეხსაბანები სადუზინფექციო ხსნარით 1-25 ადგილზე.
8. გასახდელთან შეიძლება მოეწყოს სამასაჟო, აღჭურვილი მაგიდით, კარადათა და ნიჟარით.
9. გასახდელში იატაკი უნდა დაიფაროს ფილებით ან მარმარილოთი და დაიფაროს რეზინის საბილიკე.
10. გასახდელში კედლები უნდა შეიღებოს ზეთიანი საღებავით ან დაიფაროს ფილებით არანაკლებ 2,5 მ-ის სიმაღლეზე.
11. ჰაერის ტემპერატურა გასახდელში უნდა იყოს +23 - +26⁰C, შეფარდებითი – ტენიანობა კი 60%-მდე (ცხრილი 1).
12. გასასაპნ-დასაბანო სათავსიდან ორთქლის გამოსვლის თავიდან აცილების მიზნით გასახდელი უნდა გამოიკეთოს იქნეს რაბით, რომელშიც მიზანშეწონილია მოეწყოს საპირფარეშო, სადაც ადვილად შეიძლება მოხვედრა გასახდელიდან, ასევე გასასაპნ-დასაბანოდან.
13. გასასაპნ-დასაბანოში დასაჯდომები უნდა განცალკევდეს ერთმანეთისგან, უფრო მიზანშეწონილია ცალკე სკამების მოთავსება. ისინი დაფარულ უნდა იქნეს ფილებით, მარმარილოთი, პლასტმასით, ბეტონით (მოპირბეტონით) ან სხვა ცხელი წყლისადმი მდგრადი მასალით. ხის სკამები ამ შემთხვევაში არ დაიშვება.
14. გასასაპნ-დასაბანოში იატაკი უნდა დაიფაროს წყალგაუმტარი და თბოგაუმტარი მასალით. ის უნდა იყოს დამრეცი და უნდა ჰქონდეს წყლის გასასვლელი ხვრელები.
15. გასასაპნ-დასაბანოში კედლები უნდა იყოს მოპირკეთებული წყალგაუმტარი მასალით, ან მომინანქროს ფილებით.
16. გასასაპნ-დასაბანო უნდა იყოს აღჭურვილი წყალგამყოფი სვეტებითა (6-8 ადგილზე 1 სვეტი) და შხაპე ადგილზე 1 შხაპე).
17. გასასაპნ-დასაბანოს საშხაპეებს სასურველია ჰქონდეთ კაბინები ფართობით 1,1/1,1მ, რომლებიც ერთმანეთს გამოყოფილი იქნება 2მ-ის სიმაღლის, იატაკიდან 0,2მ-ით დაშორებული ზღვრით. კაბინებში უნდა იყოს სკამები, სახელურები, კედლის სასაპნეები და ღრუბლის ჩამოსაკიდები.
18. გასასაპნ-დასაბანოში ჰაერის ტემპერატურა უნდა იყოს +27 - +29⁰C, შეფარდებითი ტენიანობა კი არა უმეტეს 70%.
19. საორთქლე სათავსი უნდა ებმოდეს გასასაპნ-დასაბანოს. მას უნდა ჰქონდეს იატაკი და კედლები დამზადებული ტენგამძლე ხის მასალისგან.
20. საორთქლის განსაკუთრებულ აღჭურვილობას წარმოადგენს ღუმელი-ქვა და საფეხურებიანი ცხურები (დამზადებული ტენგამძლე ხის მასალისგან). ქვის დასველების შემდეგ ორთქლი არ წარმოქმნის ბურუსს ტემპერატურამდე. ქვის ღუმელის გასახურებელი ნაწილი უნდა განთავსდეს მეზობელ სათავსში. თარო ჭერიდან უნდა იყოს დაშორებული.
21. საორთქლეში ჰაერის ტემპერატურა უნდა იყოს ზოგადად +45⁰C, იატაკთან +37⁰C, 1,5-მ-ის სიმაღლეზე – +42⁰C, სიმაღლეზე – +48⁰C, ჭერთან კი – 51⁰C.
22. გასახურებლად სპეციალურად უნდა შეირჩეს ისეთი მასალის ქვა, რომელიც თბოგამძლეა და წყლის შესხვ არ დაირღვევა (ტრავმის თავიდან აცილების მიზნით).
23. საუნების დამახასიათებელ თავისებურებას წარმოადგენს ორთქლის ნაცვლად გახურებული მშრალი წარმოქმნა შენობაში ცხელი წყლით ან წყლის ორთქლით ავსებული სპეციალური არხების ან მილების საშუალებით. რომლებიც განთავსებულია იატაკის ქვეშ. ჰაერის ტემპერატურა თბილი რეჟიმის დროს უნდა იყოს +40 - 50⁰C, რეჟიმის დროს – +50 - +60⁰C, ხოლო ძალიან ცხელი რეჟიმისას კი – +60⁰C - +70⁰C. იატაკი და კედლები უნდა დამზადებული იქნეს თბო და წყალგამძლე ხის მასალით. „მშრალი“ რეჟიმის აბანოების შენობები უნდა იყოს აღჭურვილი ურნე საფურთხელებით.
24. საუნის განთავსება დაიშვება ცოკოლის სართულზე.
25. არ დაიშვება ჩაშენებული საუნების მოწყობა სარდაფებში, ბავშვთა გამაჯანსაღებელი ბანაკების საკორპუსებში, სკოლა-ინტერნატებში, სკოლამდელ დაწესებულებებში, სტაციონარულ საავადმყოფოებში დაწესებულებებში, სადაც იმყოფება 100-ზე მეტი ადამიანი.
26. ჩაშენებული საუნების მოწყობისას აუცილებელია დაცულ იქნეს შემდეგი მოთხოვნები:

- ა) საორთქლის ტევადობა უნდა იყოს არა უმეტეს 10 ადგილისა;
- ბ) საუნას უნდა ჰქონდეს საკუთარი საევაკუაციო გასასვლელი;
- გ) საუნას უნდა ჰქონდეს ქარხნული წარმოების ღუმელი, ავტომატური დაცვით და გამორთვით სრულ გაცივებ
- დ) მშრალი ჰაერის გამტარი პერფორირებული მილები უნდა უკავშირდებოდეს შიდა წყალსადენს;
- ე) სათავსი უნდა იყოს მოპირკეთებული ფოთლოვანი ხის ტენგამძლე და თბოგამძლე მასალით (სასუცაცხვით).

ვ) სათავსოში უნდა მოეწყოს ბუნებრივი შემწოვ-გამწოვი ვენტილაცია.
 თუ აბანოს გააჩნია საბავშვო განყოფილება, გასახდელში დივნებისა და სკამების გარდა უნდა იყოს რამდენიმე პატარა ბავშვების გასახდელად და ჩასაცმელად. გასასაპნ-დასაბანი უნდა აღიჭურვოს საბავშვო აბაზანებით, საჭყა აუზით – გამდინარე წყლითა და დახრილობით – სიღრმით 0,25მ და კიდეებზე მოაჯირით. აუზის შესასვლეთ იყოს აბაზანა გამდინარე წყლით, აუზში კი, სოკო-შადრევანი. აუზის მახლობლად ეწყობა ორი-სამი საბავშვ კედლები სასურველია მოპირკეთებულ იქნეს ფერადი ფილებით.

თუ აბანოს აქვს ბავშვთა ოთახი, რომელიც განკუთვნილია იმ ბავშვებისთვის რომელთა მშობლებიც ბანაობენ, იყოს აღჭურვილი საბავშვო ავეჯით.

ბავშვთა განყოფილებაში არ დაიშვებიან ავადმყოფი ბავშვები, აგრეთვე ბავშვები 7-8 წლის ასაკის ზემოთ.
 თუ აბანოში არსებობს პროფილაქტიკურ-გამაჯანსაღებელი მომსახურების განყოფილება, ის უნდა გან განკერძოებულად და უნდა ჰქონდეს საკუთარი მოსაცდელი, გასახდელ-მოსასვენებელი ოთახები.

აბანოები, როგორც წესი, უნდა იყოს აღჭურვილი ცენტრალური გათბობით, შემწოვ-გამწოვი ვენტილაციით, ციცივი წყალმომარაგებითა და კანალიზაციით.

მხოლოდ მცირე მოცულობის აბანოებში (50 ადგილზე ან ნაკლები) დაიშვება ბუნებრივი ვენტილაცია ორგანიზაციის ჰაერის ნაკადის მიწოდების გარეშე. ჰაერის მიწოდებისას არ უნდა იყოს დაქროლვის (დაბერვის) შეგრძნება. გასასაპნ-დასაბანში, საშხაპესა და სააბაზანო კაბინებში ჰაერის მიწოდების სიჩქარე არ უნდა აღემატებოდეს ჰაერის შემოსასვლელი ხვრელები უნდა განთავსებულ იქნეს ჰაერიდან 40 სმ-ის დაშორების სიმაღლეზე. სველი მქონე სათავსებში ჰაერის გაწოვა უნდა სჭარბობდეს შეწოვას, რათა შეეწინააღმდეგოს ტენიანი ჰაერის გადმეზობელ მშრალ სათავსში. მოთხოვნები აბანოს სათავსების ტემპერატურულ რეჟიმსა და ჰაერცვლის ჯერადობა მოცემულია მე-2 ცხრილში.

წყლის ხარისხი, რომლითაც მარაგდება აბანო, უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს შრომის, ჯანმრთელო სოციალური დაცვის მინისტრის 2001 წლის 16 აგვისტოს №297/ნ ბრძანებით „გარემოს ხარისხობრივი მდგომარეობის დამტკიცების შესახებ“ დადგენილ სანიტარიულ ნორმებს.

წყლის სიხისტე არ უნდა აღემატებოდეს 7 მგ/ექვ/ლ (200), საპნის არასწორი ხარჯვის თავიდან ასაცილებლად. საქლორატორო სათავსის სარდაფში განთავსება არ დაიშვება. მას უნდა ჰქონდეს გასასვლელი უშუალოდ გარე განსაკუთრებული შემთხვევისათვის (წყლის შეწყვეტა და სხვ.) სასურველია აბანოს ჰქონდეს მისი წარმომადგენლის ტევადობის სათადარიგო აუზი. მასში წყლის დაყოვნების გამო ხარისხის გაუარესების (დასაცხვად) უნდა ხდებოდეს წყლის მიწოდება ისეთი ანგარიშით, რომ დღეღამის განმავლობაში ის მთლიანად განახლდეს.

არა ნაკლებ თვეში ერთხელ უნდა მოხდეს სათადარიგო აუზის მექანიკური გაწმენდა, წყლის წინასწარი შემდეგ – ჯაგრისით, მარილმჟავით ან სოდით და ჩარეცხვა წყლით შლანგების გამოყენებით.

გოგირდოვან აბანოებში გოგირდის აგრესიული ზემოქმედების გამო მილგაყვანილობა და მოპირკეთება უნდა კოროზიამდამდე მასალით.

მუხლი 6. ჰიგიენური მოთხოვნები საშხაპე დანადგარებისა და აუზისადმი

1. აბანოებში, ჩვეულებრივ, იხმარება მრავალნაკადიანი, დაბალი წნევის შხაპები, ნაკადის ვერტიკალური ვიზის კონსტრუქციის მიმართ ძირითადი მოთხოვნაა საჭირო ტემპერატურის წყლის სწრაფი მიღება (+36 - +38) შენარჩუნება ცვლილების გარეშე. ამ მიზნით ისინი უნდა აღიჭურვოს მოხერხებულად სარეგულაციო ცხელი წყლის შემრეველით.

2. აბანოებში საშხაპეები უნდა განთავსდეს ინდივიდუალურ საშხაპე კაბინებში ან საერთო საშხაპე სათავსებში.

3. ინდივიდუალური საშხაპე კაბინა წარმოადგენს ცალკე სათავსს, რომელიც იყოფა ორ ნაწილად: გასახდელ დასაბანად. ფართობი ერთ მოსარგებელზე – 2,25/1,5მ, სააბაზანო კაბინის ფართობი კი (ერთ მოსარგებელზე) – 2,4/1,5მ

ცხ

ბანოების სათავსების ტემპერატურული რეჟიმი და ჰაერცვლის ჯერადობა			
სათავსები	H, ჰაერის ტემპერატურა °C	ჰაერცვლის ჯერადობა	
		შეწოვა	გაწოვა
ექსტიბიული გარდერობებით	18	2	-
ქოსაცდელ-მოსასვენებელი	18	2	1
გასახდელი	25	2,5	2
გასასაპნ-დასაბანი	30	8	9
შამბური გასახდელსა და გასასაპნ-დასაბანს შორის	25	10	-
საშხაპე (ღია კაბინით)	25	10	11
საშხაპე (დახურული კაბინით)	25	10	7
საორთქლე	40	-	1

აბაზანო კაბინები (დახურული)	25	6	11
აცურო-საბანაო აუზის სათავსი	25	განგარიშებით	
ამასაულო	22	2	3
დასასვენებელი ოთახი	22	3	3
აკარიკმახერო	18	-	2
აყოფაცხოვრებო მომსახურების სახელოსნო	16	-	1
ასაუზმე	18	2	3
ქიმის კაბინეტი	20	-	1
ქრონალის ოთახი	18	-	1
აწყობი	15	-	1
აპირფარეშო	20	-	თითოეულ ერთეულზე 50 მ ³ მ.

4. აბანოებში აუზები წარმოადგენს აბაზანა-რეზერვუარს წყალგაუმტარი კედლებითა და ფსკერით. კედლები მ იყოს ვერტიკალური ან დამრეცი, შიდა ზედაპირი უნდა იყოს მოპირკეთებული მარმარილოთი ან მომინანქრ ფილებით, უნდა იყოს გლუვი და ადვილად ექვემდებარებოდეს გაწმენდა-გასუფთავებას, აუზის ფართი ა აღემატებოდეს 300მ², სიმაღლე კი – 1,5მ-ს.

5. აუზის კედელზე გასწვრივად ეწყობა დარი – ქაფისა და უფრო მეტად დაბინძურებული წყლის ზედ კანალიზაციაში ჩასადენად. გარდა ამისა, აუზს უნდა ჰქონდეს წყლის ჩვეულებრივ დასაცლელი.

6. აბანოს აუზებში წყლის ტემპერატურა უნდა იყოს +22 - +25⁰C.

7. მიკროაუზები უნდა განთავსდეს საორთქლეს მახლობლად.

მუხლი 7. ჰიგიენური მოთხოვნები აბანოებსა და საუნების ექსპლოატაციის, მოვლა-დასუფთავების, მომუშავე პერსონალისა და ნახმარი წყლებისადმი

1. აბანოს შენობებში განთავსებული ავეჯი უნდა ექვემდებარებოდეს გარეცხვასა და დეზინფექციას. რბილ გამოყენება დაუშვებელია.

2. აბანოში გამოსაყენებელი ჭურჭელი უნდა იყოს ისეთი მასალის, რომ არ დაექვემდებაროს კოროზიას, აც გაირეცხოს და ჩაუტარდეს დეზინფექცია საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინ მიერ ნებადართული სადეზინფექციო საშუალებებით.

3. აბაზანები უნდა იყოს მომინანქრებული. დარღვეულმინანქრიანი აბაზანის გამოყენება დაუშვებელია.

4. ინდივიდუალური მოხმარების თეთრეული, პირსახოცები, ქოშები უნდა გაიცეს მოსარგებლებზე დად პაკეტებით. სუფთა და ნახმარი თეთრეულის ერთად შენახვა აკრძალულია.

5. საპნების, ღრუბლების, ქისების, ცოცხებისა და სხვა ტუალეტური დანიშნულების საგნების გაყიდვა დ მხოლოდ ვესტიბულში განთავსებულ ჯიხურებში. მოსარგებლებზე საზოგადოებრივი მოხმარების ს ღრუბლების, ქისების, ცოცხების, სავარცხლების ჯაგრისების, ქოშებისა და სხვათა გაცემა აკრძალულია.

6. აბანოს ყველა განყოფილებაში უნდა იყოს აფთიაქი პირველი დახმარებისათვის – ნიშადურის სპირტით ხსნარით, სალბუნით, საგულე საშუალებებით, შესახვევი მასალითა და დამწვრობის დროს საჭირო საშუალებებიც

7. აბანოს სათავსებში არ შეიძლება:

ა) ინვენტარისა და გაუმართავი მოწყობილობის, აგრეთვე იმ ნივთებისა და საგნების შენახვა, რომლებიც ა დაკავშირებული აბანოში ექსპლოატაციასთან;

ბ) თეთრეულის გარეცხვა და გავლება;

გ) საორთქლო და სხვა სათავსებში კიბეებზე თეთრეულის გაშრობა;

დ) ღამის გათევა;

ე) კატეგორიულად აკრძალულია აბანოების არადანიშნულებისამებრ გამოყენება.

8. აბანოს სათავსებში მთელი სამუშაო დღის განმავლობაში უნდა შენარჩუნებულ იქნეს მუდმივი ტემპერატურა, რის საკონტროლოდაც უნდა დაიკიდოს თერმომეტრები.

9. მთელი სამუშაო დღის განმავლობაში გასახდელ, გასასაპნ-დასაბან, საშხაპე, საორთქლე და სხვა სათავსებში უნდა იქნეს სისუფთავე. სააბაზანო-საშხაპე კაბინებში, ყოველი სარგებლობის შემდეგ, უნდა ჩატარდეს საფუ დასუფთავება და დეზინფექცია.

10. ყოველდღე, აბაზანის დახურვის შემდეგ, უნდა მოხდეს მთელი შენობის ინვენტარისა და აღჭურვ საფუძვლიანი დასუფთავება. გენერალური დალაგება-დასუფთავება უნდა მოეწყოს კვირაში ერთხელ დაწ „სანიტარიულ დღეს“.

11. გასასაპნ-დასაბან და საორთქლე სათავსებში უნდა ჩატარდეს შემდეგი სახის დალაგება-დასუფთავება:

ა) დასაჯდომები უნდა გაირეცხოს უხეში ჯაგრისით, ცხელი წყლითა და ზემოთ აღნიშნული სარეცხი საშუალებ ბ) კედლების პანელები, გამოწეული კონსტრუქციები, მილგაყვანილობა, გასანათებელი და გასათბობი საშუა ფანჯრის მინები და სხვა უნდა გაირეცხოს ჯაგრისით;

გ) იატაკები უნდა გაიწმინდოს ჯაგრისით, უწყვეტი წყლის ნაკადის ქვეშ;

დ) იატაკის გაწმენდის შემდეგ უნდა ჩამოირეცხოს კედლები და აღჭურვილობა შლანგით, ცხელი წყლით.

12. ავეჯი, გასახდელის აღჭურვილობა, დივნები, სკამები, სამედიცინო სასწორები უნდა გაიწმინდოს 0, ქლორიანი კირით ან ქლორამინით. იატაკი გასახდელში უნდა გაიწმინდოს ჯაგრისით, სარეცხი ფხვნილით ან ც ხსნარით და შემდეგ მოირეცხოს.

13. სველი ქიმიური დეზინფექცია, როგორც წესი, უნდა ჩატარდეს თვეში ერთხელ.
14. აბანოს აუზში წყალი განუწყვეტლივ უნდა იცვლებოდეს და სუფთა წყალი უნდა მიეწოდებოდეს ისეთი ან, რომ დღე-ღამის განმავლობაში ის მთლიანად უნდა განახლდეს.
15. შეიძლება დაშვებულ იქნეს აუზში წყლის მიწოდების რეცირკულაციური სისტემა, წყლის გაწმენდის, ქლო და ყოველდღიურად არანაკლებ 10% სუფთა წყლის დამატების პირობით.
16. დაბინძურების მიხედვით, მაგრამ არაიშვიათად თვეში ერთხელ უნდა მოხდეს აუზის მექანიკური გაწმენდა წინასწარი დაცლის შემდეგ. გაწმენდა მდგომარეობს კედლებიდან და ფსკერიდან ნალექისა და ლორწოს მოშორებას აწარმოებენ ჯაგრისით მარილმჟავით ან ტექნიკური სოდით და ჩარეცხავენ წყლით შლანგებით.
17. აბანოთი მოსარგებლებს ეკრძალებათ:
- ა) მოწევა გასახდელ, გასასაპნ-დასაბან და საორთქლე სათავსებში;
  - ბ) გასასაპნ-დასაბან და საორთქლე სათავსებში ბოთლების, შუშის საგნებისა და თეთრეულის შეტანა;
  - გ) თეთრეულის გარეცხვა;
  - დ) სხვადასხვა სამკურნალწამლო საშუალებების გამოყენება, ტანის დაზეღა და სხვა;
  - ე) გასასაპნ-დასაბანიდან ჭურჭლების გამოტანა.
19. აბანოს თანამშრომლები (განსაკუთრებით მექისეები) სამუშაოზე მიღებისას და შემდეგ პერიოდულად ერთხელ ექვემდებარებიან სამედიცინო შემოწმებას, თანახმად საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანებისა „ცალკეულ პროფესიათა საქმიანობის, უფლებების და ნებართვის მისაღებად მოქმედების მდგომარეობის შესახებ“, 2002 21 სექტემბერი №106/ნ.
20. აბანოს თანამშრომლები უნდა უზრუნველყოფილ იქნენ სპეციალური ტანსაცმლით.
21. ყოველწლიურად აბანოს ადმინისტრაცია ვალდებულია მომუშავე პერსონალთან ჩატაროს მეცადინეობის სანიტარიულ-ჰიგიენურ მინიმუმში.
22. ყველა აბანოში უნდა იყოს ზონარგაყრილი, დალუქული და რაიონის სანიტარიული ზედამხედველის სპექციაში რეგისტრირებული სანიტარიული ჟურნალი.
23. აბანოების ნახმარი წყლების გადამუშავება უნდა ხდებოდეს შემდეგნაირად:
- ა) კანალიზაციის არსებობის შემთხვევაში – სამეურნეო-ფეკალურ ნახმარ წყლებთან ერთად, შეფარდებით არაუმეტეს 1:1 (აბანოს მუშაობის პროცესში, მცირე დროით, მოცემული შეფარდების გაზრდა დაიშვება 1:12-მდე);
  - ბ) კანალიზაციის არარსებობის დროს – ადგილობრივი გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის გზით.

